

Проблемні аспекти правового регулювання промислової власності

Вступ. Тема проблем правового регулювання промислової власності постає досить актуальною для сучасної правової науки зокрема і суспільства в цілому. *Актуальність* даної теми полягає в тому, що наразі посилюється інтелектуальний потенціал суспільства, що дає можливість здійснювати розбудову економіки держави. Велике значення належного нормативно-правового забезпечення інституту інтелектуальної та, зокрема, промислової власності полягає в необхідності створення сприятливого підґрунтя для інноваційної, винахідницької, творчої та наукової діяльності.

Тема правового регулювання промислової власності досліджувалась в роботах таких фахівців, як В. О. Волошин, Є. Ш. Гареев, О. А. Городов, Н. О. Горячковська, А. О. Козинець, О. О. Підпригора, О. В. Піхурець та багато інших. Однак, здебільшого їх праці стосувалися історії, дослідження конкретних об'єктів права промислової власності, питань договірних відносин в даній сфері; а тема проблем промислової власності відходила на другий план.

Мета роботи полягає у з'ясуванні теоретичних та практичних проблемних аспектів правового регулювання промислової власності, формування пропозицій для вдосконалення даного правового регулювання. Буде здійснена спроба поглянути на ці проблеми, сучасні тенденції та новели законодавства більш широко та запропонувати конкретні зміни до законодавства на їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Для початку надамо загальну характеристику сучасним тенденціям та стану правового регулювання промислової власності в Україні. Сконцентруємось на патентних правах. В світовій практиці силу патентних прав держави вимірюють за допомогою показника, який в 1997 році започаткували Хінарте і Парк.

Даний показник враховує п'ять елементів патентного законодавства – захист через патентування, участь держави в міжнародних договорах, тривалість захисту в часі, спосіб примусового виконання й межі патентних прав, – значення індексу може становити від нуля до п'яти в залежності від кількості виконаних умов.

Якщо порівняти дані України і середнє значення інших 199 країн з 1995 року по 2010 рік, то на 2010 рік патентні права в Україні оцінювались в 3,88 бала, тоді як середнє значення по світу складало 3,275.

Україна перебувала на 32-му місці в 2010 році, і це здебільшого були більш передові країни, якщо порівнювати показники ВВП на душу населення. Якщо дослідити зміну показника України в часі, стає ясно, що він не змінювався у 1995-2005 роках і почав збільшуватись десь в другій половині 2000-х[14].

Такий підйом мав місце завдяки підписанню угоди ТРІПС у 2008 році. В цьому контексті можна зробити висновок, що стан правового регулювання патентних прав в Україні не перебуває в критичному стані, а демонструє відносно непогані за світовими мірками показники, однак це не означає, що проблем немає.

В даній роботі доцільно буде дослідити деякі сучасні тенденції, характерні для сучасного права промислової власності і відповідно проблеми, що з них випливають.

У великих компаніях розвинених країн світу патенти використовуються в якості інструменту боротьби з конкурентами на світових ринках. В Україні дана тенденція також почала набирати оберти

Найбільші транснаціональні корпорації активно і агресивно діють на світових і національних ринках. Так, компанію «Microsoft» звинуватили в початку 1990-х рр. в порушенні патентних прав компанії «Digital Equipment Corporation» при розробці програмного комплексу «Windows NT». «Microsoft» була змушена

сплатити 160 млн дол. І Білл Гейтс дав команду своїм працівникам патентувати все, що можна. В результаті компанія створила величезний патентний портфель, який добре захищає її інтереси і становить загрозу для конкурентів.

Великі компанії формують портфелі патентів і патентне середовище на пріоритетній території з максимального числа комбінацій істотних ознак патентів. При цьому великі корпорації Японії і США і країн Західної Європи виробили ряд патентних стратегій: стратегія патентного повені; стратегія патентного блокування; комбінована патентна стратегія.

Стратегія патентної повені полягає в тому, щоб максимально заповнити «свій» ринковий простір власними патентами, пригнічуючи своїх конкурентів масою патентів по всіх перспективних напрямках. Для реалізації цієї патентної стратегії необхідний великий науково-технічний ресурс, значні інвестиції в людський капітал і тисячі власних патентів. Дану стратегію зазвичай використовують великі компанії (Microsoft, IBM, Intel, Hitachi та ін.).

Стратегія патентного блокування передбачає блокування науково-технічного розвитку основних ідей і пунктів ключового патенту конкурента шляхом протиставлення йому власних більш досконалих і перспективних патентів. Сюди ж відносяться патенти, призначені для захисту тих областей, в яких з якихось причин патентовласник не виробляє продукцію, а хоче захистити її на перспективу.

Комбінована патентна стратегія — це комбінація перших двох стратегій. Для цієї стратегії характерні агресивні форми захоплення ринку наукомісткої продукції. Компанія заповнює патентний простір в зоні конкурента своїми патентами і одночасно блокує ними ключові патенти конкурента.

Окремо можна виділити підвиди даних патентних стратегій. Наприклад, зонтичні та зінгерівські патенти. Формули зонтичних патентів складаються настільки широко, щоб охопити цілі галузі техніки. Відмінні ознаки

незалежного пункту формули винаходу в них представлені в найбільш узагальненому вигляді. Зінгерівські патенти напроти містять мінімальну кількість ознак, що обов'язково використовуються у всіх рішеннях на аналогічну продукцію. Також можна виділити дезінформуючі патенти, які містять завідомо викривлені результати роботи і невірні технологічні та конструктивні рішення, мета – дезорієнтація конкурентів; мертві патенти, мета яких не становить виробництво продукції, метою є недопущення видачі схожого патенту конкуренту[20, с. 68-70]. Це далеко не всі існуючі патентні стратегії, в даній роботі доцільно було оглянути лише основні.

Широкого розповсюдження в Україні набуває тенденція використання об'єктів права промислової власності для оптимізації оподаткування. Зауважимо, що йде мова саме про оптимізацію як правомірне явище, а не певну схему приховування доходів чи відмивання коштів.

Згідно зі п. 138.2. Податкового кодексу України, фінансовий результат до оподаткування податком на прибуток підприємств зменшується на суму розрахованої амортизації основних засобів або нематеріальних активів відповідно до п. 138.3 цієї статті. Об'єкти права промислової власності належать до нематеріальних активів. Розрахунок амортизації нематеріальних активів здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності. Для розрахунку амортизації відповідно до положень ПК визначається вартість нематеріальних активів без урахування їх переоцінки (уцінки, дооцінки), проведеної відповідно до положень бухгалтерського обліку[2].

Згідно зі ст. 86 Господарського кодексу, внеском до статутного капіталу підприємства можуть бути в тому числі майнові права інтелектуальної власності[1]. Згідно з п. 14 Наказу Мінфіну «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку», первісною вартістю нематеріальних активів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена

засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість. На практиці учасники підприємства часто завищують вартість об'єктів права промислової власності[7].

Відповідно до п. 138.3.4 Податкового кодексу, строки нарахування амортизації об'єктів права промислової власності (групи 3 і 4) визначаються відповідно до правовстановлюючого документа (патенту, свідоцтва). Згідно з п. 27 вказаного Наказу, метод амортизації нематеріального активу обирається підприємством/установою самостійно, виходячи з умов отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити неможливо, то амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу. Вартість нематеріального активу з визначеним строком корисного використання (експлуатації) розподіляється на систематичній основі протягом строку його корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації на дату балансу.

Підсумовуючи вище викладене, можна сказати, що кожного звітного податкового періоду підприємство отримує можливість зменшити для себе податковий тягар шляхом віднімання від результату оподаткування вирахованої частки вартості об'єкта права промислової власності. Проблема полягає в тому, що підприємства починають зловживати цим механізмом і отримують патенти без наміру дійсного використання, а лише з наміром платити менше податків.

Надалі приділимо увагу проблемам правового регулювання промислової власності. І одразу першою проблемою постає невизначеність, що саме входить до об'єктів права промислової власності. В міжнародних актах і доктрині висловлювались різні погляди.

В Паризькій конвенції зазначено, що об'єктами охорони промислової власності є патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та вказівки про походження чи найменування місця походження, а також припинення недобросовісної

конкуренції. В свою чергу угода ТРІПС сюди також відносить компонування інтегральних мікросхем, конфіденційну інформація; Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності включає в дану множину винаходи в усіх сферах людської життєдіяльності, захист від недобросовісної конкуренції, а також все, що є продуктом роботи людського інтелекту у виробничій та науковій сфері[10, с. 53].

В доктрині об'єкти права промислової власності іноді звужують до об'єктів патентного права – така позиція викладена у підручнику «Інтелектуальна власність» Ходаківського, Якобчука і Литвинчука[22]. Ряд доктринальних джерел повторює положення Паризької конвенції за виключенням захисту від недобросовісної конкуренції. Однак, деякі джерела включають до об'єктів права промислової власності компонування інтегральних мікросхем, такої позиції дотримується в тому числі Укрпатент, вміщуючи їх до переліку даних об'єктів на своєму офіційному сайті.

Для більшої визначеності наведемо тлумачення поняття компонування (топографії) інтегральної мікросхеми, що надає ЗУ «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем». Топографія ІМС – зафіксоване на матеріальному носії просторово-геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми та з'єднань між ними[6].

Поняття недобросовісної конкуренції визначається у ст. 10-bis Паризької конвенції, такою дією вважається будь-який акт конкуренції, який суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах[8]. Аналогічна позиція закріплена в Конвенції ВОІВ. Однак, вітчизняне законодавство у сфері інтелектуальної власності не включає захист від недобросовісної конкуренції до об'єктів права промислової власності зокрема і інтелектуальної власності взагалі, що, на нашу думку цілком логічно.

В Україні існують спеціальні закони у сфері конкурентного права, мова йде про ЗУ «Про захист від недобросовісної конкуренції» та ЗУ «Про захист

економічної конкуренції». Якщо дослідити законодавство України в галузі інтелектуальної власності, то недобросовісна конкуренція по суті не може бути об'єктом права інтелектуальної власності та промислової зокрема, оскільки являє собою неправомірну дію, яка не може бути об'єктом правової охорони. Якщо сформулювати даний об'єкт як право на захист від недобросовісної конкуренції, то це право не може бути визнаним окремим об'єктом промислової власності, тому що саме право на захист від будь-яких неправомірних посягань належить суб'єктам правовідносин. Отже, такий підхід Паризької конвенції не притаманний українському законодавству, його закріплення може спричинити ряд колізій та не є доречним.

Так чи інакше питання складу об'єктів права промислової власності залишається спірним. Однак, на нашу думку, за основу варто брати перелік об'єктів, зазначений в Паризькій конвенції з врахуванням норм чинного вітчизняного законодавства, тобто без включення до переліку недобросовісної конкуренції[23, с. 290].

Якщо говорити про проблеми патентного права, в якості одного з найбільш проблемних понять, на нашу думку, можна назвати деклараційні патенти, їх існування та видачу передбачає ЗУ «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі». З тексту закону випливає, що даний патент діє 6 років і відрізняється від класичного патенту на винахід тим, що для його видачі не потрібна кваліфікаційна експертиза (експертизи по суті), яка встановлює відповідність винаходу умовам патентоздатності, для його видачі достатньо проходження лише формальної експертизи (експертизи за формальними ознаками), в процесі якої виявляється тільки належність зазначеного у заявці об'єкта до переліку об'єктів, які можуть бути зареєстровані як винаходи, і відсутність порушень заявкою та її оформленням визначених вимог. За задумкою законодавця, плюсом цього патенту було його отримання за відносно невеликий проміжок часу та можливість перетворення на звичайний патент на винахід шляхом подання протягом трьох років від дати подачі заявки на видачу деклараційного

Семенов О. А. Проблемні аспекти правового регулювання промислової власності

патенту заяви про проведення кваліфікаційної експертизи. Основним мінусом даного патенту була його нестабільність з юридичної точки зору, так як патентоздатність об'єкта, на який його видали, базується тільки на припущенні.

Описуючи цей патент, ми не дарма говорили про нього в минулому часі, адже наразі Укрпатент відхиляє заявки на видачу деклараційних патентів на винаходи, мотивуючи це тим, що прийняття таких заявок суперечить ЦК України, який набув чинності з 1 січня 2004 року і не передбачає видачі даного виду патенту. На думку Р. Блажко, така позиція Укрпатенту підлягає критиці, адже ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» є спеціальним відносно ЦК і лише деталізує його положення в тому числі щодо видів патентів[11, с.12]. Не погоджуємось з даною думкою, вважаємо, що норми про деклараційні патенти необхідно викреслити з Закону як мертві, привівши його у відповідність до ЦК. Відстоювати існування даного виду патентів вважаємо недоцільним, адже, як було сказано, патентоздатність даних об'єктів лише припускається.

Проблемним моментом є дефінітивне ототожнення законодавцем понять винаходу і корисної моделі – друге поняття зазначене в скобках після першого, далі дається спільне визначення[3]. Безспірно, що винахід і корисна модель мають велику спорідненість, однак це не одне і те ж. Тільки ознайомившись з умовами патентоздатності даних об'єктів (ст. 7 Закону), можна провести розмежування даних понять, а воно, на нашу думку, має впливати з визначення.

Пригадаємо основні відмінності винаходу і корисної моделі. По-перше, критерії патентоспроможності, для винаходу – це новизна, промислова придатність, винахідницький рівень; для корисної моделі – все те ж, окрім винахідницького рівня. По-друге, патент на винахід видається після проходження кваліфікаційної експертизи, а на корисну модель – формальної експертизи під відповідальність заявника. По-третє, термін дії патенту на винахід – 20 років (з

правом подовження), на корисну модель – 10 (без права подовження). В той же час обсяг прав, що надаються власникам патентів, аналогічний і для винаходу, і для корисної моделі[21].

Відносно промислового зразка також можна піддати критиці визначення: промисловий зразок – результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання – дане визначення неповне, певним чином розмите та не дозволяє в повній мірі окреслити поняття промислового зразка. Дане визначення має прямо вказувати, що мова йде про зовнішній вигляд виробу, та має бути вказівка на таку властивість, як оригінальність. Інакше існує ризик зловживання, коли нові промислові зразки реєструються лише з незначними змінами порівняно з існуючими.

В контексті промислових зразків існує проблема договірної регулювання, коли через видачу ліцензії або підписання ліцензійного договору власник патенту передає право користування промисловим зразком іншій особі на певний строк. Існують випадки, коли патентовласник відмовляється від промислового зразка, дане право закріплене за ним ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки». І тоді виникає проблема відносно подальшої долі тих ліцензійних договорів, які були укладені з власником патенту користувачем-ліцензіатом на використання промислового зразка. Недолік в тому, що ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки», на відміну від ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» не містить норми, яка б прописувала заборону повної або часткової відмови власника від патенту без попередження особи, яка є користувачем відповідно до ліцензійного договору[12, с. 5-6].

Щодо проблем правового регулювання торгових марок зазначимо таке. Торговельна марка як засіб індивідуалізації товарів і послуг — це об'єкт господарських правовідносин, суб'єктом права на який можуть бути юридичні та фізичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність. Позначення, яке лежить в сонові торговельної марки, є об'єктом цивільних правовідносин,

зокрема авторського права, а суб'єктом права на нього є фізична особа, яка його розробила, — автор. Однак торговельні марки не є об'єктами авторських прав. Позначення, що реєструються як торговельні марки, можуть відповідати всім вимогам, які висуваються до об'єктів авторських прав; а можуть і не відповідати критерію оригінальності, будучи лише простою комбінацією літер, фігур або взагалі кольором. Однак якщо автор погодився на використання створеного ним твору в якості торговельної марки, то він не набуває у зв'язку з цим жодних додаткових прав чи преференцій. Сферою авторських прав обмежується лише правова охорона його особистих немайнових і майнових інтересів[19].

Як і у випадку об'єктів патентного права в контексті засобів індивідуалізації, зокрема торгових марок, також наявні проблеми термінологічного характеру. Однак, в даному випадку проблема не у визначенні, а в самих термінологічних конструкціях. Як вже було сказано у відповідному підрозділі, ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» оперує поняттям «знаки для товарів і послуг», в свою чергу у ст. 492 ЦК України використовується термін «торговельна марка», при цьому визначення за великим рахунком одне одному не суперечать.

В доктрині приблизно з таким же визначенням можна зустріти поняття «товарний знак». Окрім цього в літературі фігурують такі поняття, як логотип і бренд. В патентному законодавстві вони не вживаються, з їх визначенням та відмежуванням ситуація дещо простіша. Логотип – це графічне виконання торгової марки (торгового знака). Логотип стає торговою маркою тільки після реєстрації як знак для товарів і послуг. Бренд – це торгова марка, яка отримала світове визнання і підтвердила свою репутацію[13, с. 53].

Нами вже був зроблений висновок, що хоча терміни «торгова марка», «товарний знак», «знак для товарів та послуг» можна вживати як синоніми,

Паризька конвенція використовує поняття «торгова марка». Відповідно профільне законодавство краще привести в цьому контексті до єдиного зразка.

Згідно з ч. 5 ст. 16 ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», Свідоцтво надає його власнику виключне право забороняти іншим особам використовувати без його згоди зареєстрований знак або схоже позначення для наведених у свідоцтві та споріднених з ними товарів та послуг[5]. В той же час українське законодавство не містить тлумачення поняття «виключне право». ЦК Росії визначає його як право використовувати об'єкт інтелектуальної власності на свій розсуд без шкоди іншим та забороняти іншим використання без дозволу. В теорії склад суб'єктивного права на торгову марку визначається неоднозначно, існує пропріетарна теорія та теорія виключних прав. Прихильники першої включають до прав на торгову марку право володіння, користування і розпорядження, в той час, як опоненти включають в цей перелік лише використання і розпорядження. Також ряд науковців виділяє як основне майнове право – право на отримання винагороди. В будь-якому випадку право використання і розпорядження обов'язково входять до правомочностей власника свідоцтва. Останнє право можна визначити як можливість самому розпоряджатися ТМ, так і можливість на договірних засадах передати своє право іншій особі[17, с. 224].

Також існує спільна проблема для торгових марок та географічних зазначень, пов'язана з випадками їх конфлікту. Деякі об'єкти можуть бути зареєстровані і як торгові марки, і як географічні зазначення («Моршинська»). Виникають питання: чи може те чи те позначення бути дійсною торговельною маркою на певній території, якщо водночас заявляється, що це позначення на цій же території є географічним зазначенням; і навпаки, чи може позначення бути географічним зазначенням на певній території, якщо водночас заявляється, що це зазначення на цій території є торговельною маркою.

Зарубіжні країни в цьому питанні діляться на дві групи: європейські держави надають більшу перевагу географічним зазначенням, не дають їм можливості ставати родовими (основна маса виробників товарів, захищених географічними зазначеннями походить з Європи); в свою чергу держави англо-американської правової системи створили структуровану систему використання родових географічних зазначень.

В Україні при конфлікті прав на географічне зазначення і торговельної марки законодавець донедавна віддавав перевагу першому об'єкту. Так, згідно з ч. 3 ст. 8 ЗУ «Про охорону прав на зазначення походження товарів», не може бути підставою для відмови в наданні правової охорони заявленій назві місця походження чи заявленому географічному зазначенню походження товару зареєстрована в Україні торговельна марка, що складається тільки з цього позначення або містить заявлене позначення як елемент. Однак, від 10.04.2008 дане положення було виключене. Натомість ч. 1 ст. 8 була доповнена ще однією підставою відмови в правовій охороні: якщо зазначення є тотожним або схожим із знаком для товарів і послуг, права на який визнані в Україні, якщо зважаючи на репутацію, відомість і тривалість використання цього знака така правова охорона може ввести в оману споживачів щодо ідентичності товару[4].

Отже, можна зробити висновок, що сучасне законодавство надає перевагу торговій марці або географічному зазначенню залежно від конкретного випадку. Значення може мати те, чи була ця торговельна марка відповідним чином зареєстрованою, чи використовувалася до того, як географічне зазначення було захищене, або чи використовувалась ця торговельна марка протягом тривалого періоду часу та чи набула вона репутації та загальної відомості[9, с. 41-42].

Відносно такого засобу індивідуалізації, як комерційне найменування варто сказати, що проблемним є співвідношення найменування юридичної особи і комерційного найменування. З цього приводу серед різноманіття позицій

сучасних вітчизняних науковців можна виділити наступні основні: комерційне найменування є різновидом найменування юридичної особи, під яким виступають в цивільному обороті лише юридичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю. Інша позиція полягає у відокремленні категорії комерційне найменування від найменування юридичної особи, віднесенні комерційного найменування до окремого засобу індивідуалізації підприємницьких юридичних осіб, поряд із найменуванням[15, с. 7-8]. Слід зазначити, що остання позиція ґрунтується на чинному законодавстві та практиці вищих судів. Зокрема, Вищий господарський суд України в оглядовому листі від 04.04.2012 зазначив, що законодавство України не містить вимог щодо тотожності комерційного найменування найменуванню юридичної особи[18].

Також проблемою чинного регулювання відносин з приводу комерційних найменувань є розбіжності між ЦК та ГК України у питанні кола суб'єктів, які можуть мати комерційні найменування. Так, якщо ЦК України у ст. 90 чітко вказує на те, що комерційні найменування можуть мати лише підприємницькі товариства, то ГК України у ст. 159 зазначає, що будь-який суб'єкт господарювання (юридична особа або громадянин-підприємець) може мати комерційне найменування. Остання позиція законодавства піддана гострій критиці з боку вітчизняних науковців, з огляду на те, що фізична особа виступає в цивільному обороті, в тому числі у підприємницькій діяльності, під власним іменем і не потребує такого засобу індивідуалізації як комерційне найменування[16, с. 452-453]. В свій час ще Г. Ф. Шершеневич вказував, що підприємець має виступати в комерційному обороті від власного імені, а використання «фірми» погіршувало б його індивідуалізацію. Однак, судова практика підтримує позицію ГК України (п. 79 Пост. Пленуму ВГСУ від 17.10.2012).

Висновки. Таким чином, були окреслені основні проблеми правового регулювання статусу об'єктів промислової власності. До проблем патентного

Семенов О. А. Проблемні аспекти правового регулювання промислової власності

права віднесено наступне: наявність в законодавстві деклараційних патентів, які не видаються з часу прийняття ЦК; дефінітивне ототожнення законодавцем понять винаходу і корисної моделі; відсутність у визначенні промислового зразка вказівки на зовнішній вигляд та оригінальність виробу; відсутність заборони відмови власника від патенту на промисловий зразок без попередження ліцензіата.

До проблем засобів індивідуалізації віднесено таке: термінологічна неузгодженість законодавства про торговельні марки (знаки для товарів і послуг); нечіткість сутності поняття «виключне право» забороняти використовувати зареєстрований знак; відсутність однозначного вирішення питання конфлікту прав на торгову марку і географічне зазначення; співвідношення найменування юридичної особи і комерційного найменування; закріплення лише ГК серед суб'єктів права на комерційне найменування ФОП.

За результатами дослідження теми напрацьовані і обґрунтовані конкретні рекомендації щодо внесення змін і доповнень до діючих НПА.

До ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»: закріпити окремі визначення для винаходів і корисних моделей, пославшись в них на умови патентоздатності; прибрати з закону норми про деклараційні патенти. До ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки»: закріпити у визначенні, що даний об'єкт стосується зовнішнього вигляду виробу; доповнити умови надання правової охорони умовою оригінальності або індивідуальності на розсуд законодавця; ввести заборону власнику відмовлятися від патенту на промисловий зразок без попередження ліцензіата.

До ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»: замінити в т. ч. в назві конструкцію «знаки для товарів і послуг» терміном «торгова марка» або «торгівельна марка». До ЦК та ГК: додати визначення комерційного найменування; залишити право на комерційне найменування лише за юридичними особами.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 18-22. – Ст. 144.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №№ 13-17. – Ст. 112.
3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.
4. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 р. № 752-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 32. – Ст. 267.
5. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
6. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – Ст. 28.
7. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 3. – Ст. 102.
8. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України – 1990. – № 1. – Ст. 320.
9. Андрощук Г. Конфлікт між торговельними марками та географічними зазначеннями: механізми вирішення / Г. Андрощук, А. Афян // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2015. – № 2. – С. 31–40.

10. Баттахов П. П. Понятие и значение права промышленной собственности: закон и доктрина / П. П. Батахов // Северо-Кавказский юридический вестник. – 2013. – № 2. – С. 53-56.

11. Блажко Р. П. Патентування винаходів та корисних моделей в Україні: Проблеми і виклики / Р. П. Блажко // Юридична газета. – 2007. – № 14 (98). – С. 12.

12. Бондаренко О. О. Основні напрями удосконалення національного законодавства у сфері охорони промислових зразків в Україні / О. О. Бондаренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. – 2015. – № 15(2). – С. 4-7.

13. Вовк О. Б. Аналіз об'єктів, що можуть бути торговими марками: види, класи, захист / О. Б. Вовк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» – 2011. – С.52-53.

14. Івус О. Дилема української інтелектуальної власності. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2015/07/1/548831/>

15. Ішук С.І. Право інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.І. Ішук ; НДІ приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. – К., 2009. – 20 с.

16. Кузнецова Н. С. Найменування юридичної особи і комерційне (фірмове) найменування / Н. С. Кузнецова, О. В. Кохановська // Правова охорона комерційних позначень в Україні: проблеми теорії і практики: Зб. наук. статей / За заг. ред. Ю.С.Шемшученка, Ю.Л. Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України: ТОВ «Юрид. думка», 2006. – С.446-459.

17. Нікольська, Т. В. Часові межі існування правомочності з розпорядження майновими правами на торговельну марку (виникнення, зміна та припинення) / Т. В. Нікольська // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 4. – С. 223-227.

18. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності: Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 4 квітня 2012 р. № 01-06/417/2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/983/>

19. Раца О. Б. Проблеми правового захисту торгових марок в Україні. / О. Б. Раца // Международная научно-практическая конференция «Образование и наука без границ». – 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/31_ONBG_2011/Economics/6_96887.doc.htm

20. Соколов Д. Патентные стратегии предприятий / Д. Соколов // Наноиндустрия. – 2014. – № 8. – С. 66-77.

21. У чому відмінність винаходу та корисної моделі? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.msp-patent.com.ua/ua/3-v-chem-razlichie-mezhdu-izobreteniem-i-poleznojj-modelyu.html>

22. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність : економіко-правові аспекти. / Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л. Литвинчук. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 276 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1580011963551/pravo/obyekti_prava_promislovoi_vlasnosti

23. Ярошевська, Т. В. Поняття права промислової власності та його джерела / Т. В. Ярошевська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – № 23. – С. 288-291.

Семенов О. А. Проблемні аспекти правового регулювання промислової власності // Видання «Business Law». – 2018. – № 1. – С. 1-17. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.businesslaw.org.ua/pravove-reguluvannya-promyslovoi-vlasnosti/>